

ÎNREGISTRAREA ȘI EVIDENȚA SESIZĂRILOR CU PRIVIRE LA INFRAȚIUNI ÎN RAPORT CU PRINCIPIUL *NON BIS IN IDEM*

REGISTRATION AND RECORD OF CRIMES REPORTS UNDER THE *NON BIS IN IDEM* PRINCIPLE

Valeriu BODEAN, ORCID: 0000-0003-3473-8153
Universitatea de Stat din Moldova

CZU: 343.23:343.13(478)(094.4)

e-mail: valeriu.bodean@gmail.com

Codul de procedură penală al Republicii Moldova [1], la art. 1 alin. (1) stabilește că procesul penal se consideră început din momentul sesizării sau autosesizării organului competent despre pregătirea sau săvârșirea unei infracțiuni.

Totodată, art. 265 al Codului obligă organul de urmărire penală (după caz, procurorul) să primească plângerile sau denunțurile cu privire la infracțiuni, chiar și atunci când cauza nu ar fi de competența lui.

În același timp, în textul art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, legiuitorul a stabilit o regulă foarte clară cu privire la reglementarea procedurii penale. Cităm: normele juridice cu caracter procesual din alte legi naționale pot fi aplicate numai cu condiția includerii lor în prezentul Cod.

Din interpretarea textelor normative, la care ne-am referit mai sus, izvorăște o problemă cu un serios impact practic, și anume: legea de procedură penală nu reglementează în niciun fel modalitatea de înregistrare și evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni, existând o lacună vădită.

Pentru completarea omisiunii indicate, în data de 18 iulie 2008, a fost emis ordinul comun al Procuraturii Generale, Ministerului Afacerilor Interne, Serviciului Vamal și al Centrului pentru Combaterea Crimelor Economice și Corupției (actualmente, Centrul Național Anticorupție), prin care au fost aprobate, *inter alia*, Instrucțiunea privind modul de primire, înregistrare, evidență și examinare a sesizărilor și altor informații despre infracțiuni și Instrucțiunea privind evidența unică a infracțiunilor, cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni [2, p.3-4].

Potrivit primei din cele două instrucțiuni menționate, sesizările despre infracțiuni săvârșite, pregătite sau în curs de pregătire, prevăzute de Codul penal, sunt înregistrate, în mod obligatoriu, în Registrul de evidență a sesizărilor cu privire la infracțiuni (Registrul nr. 1), care este considerat drept document de evidență primară.

La prima vedere, Instrucțiunea vine să uniformizeze activitatea organelor abilitate cu gestionarea proceselor penale, atunci când le sunt notificate informații despre infracțiuni, în conformitate cu dispozițiile art. 1 Cod de procedură penală. Algoritmul implementat prin punere în aplicare a Instrucțiunii pare a fi unul extrem de simplu și

clar: depunerea sesizării, înregistrarea acesteia (cu demararea implicită a procesului penal) și examinarea procesului penal, potrivit prevederilor de la art. 274 și 279 Cod de procedură penală, urmând a fi dispusă, în termen de până la 30 de zile, fie începerea urmăririi penale, fie soluția de refuz în pornirea urmăririi.

Notăm însă că Registrele nr. 1 sunt ținute în mod separat și chiar autonom de către toate subdiviziunile teritoriale ale Inspectoratului General al Poliției, de alte unități polițienești cu atribuții de organe de urmărire penală, de Procuratura Generală, procuraturile specializate și teritoriale, Centrul Național Anticorupție cu Direcțiile sale teritoriale și de Serviciul Vamal.

Problema pe care o punem în discuție este lipsa unei sincronizări între registrele ținute de respectivele instituții, iar ca rezultat al inexistenței concordanței, adesea generează situații care aduc atingere principiului *non bis in idem*, dezvăluit în textul art. 22 Cod de procedură penală, care garantează dreptul persoanei de a nu fi urmărită de mai multe ori.

Bunăoară, se ivesc cazuri când un organ teritorial de urmărire penală a examinat o sesizare cu privire la infracțiune, procesul penal fiind finalizat cu emiterea ordonanței procurorului de refuz în pornirea urmăririi penale, dar în același timp un alt organ de urmărire penală are în gestiune o sesizare similară, fără a cunoaște despre existența unei rezolvări definitive a primei sesizări, și dispune începerea urmăririi penale pentru aceleași fapte. Se creează, așadar, o confuzie, o concurență între două lucrări procesuale distincte, care privesc aceleași fapte, iar ordonanța de începere a urmăririi penale, în acord cu prevederile art. 275 pct. 8) Cod de procedură penală este una absolut ilegală, dat fiind că existența în privința persoanei a unei hotărâri neanulate de neîncepere a urmăririi penale pe aceleași acuzații este nu altceva decât una din circumstanțele care exclud urmărirea penală.

Am adus cel mai simplu exemplu, dar cazurile de acest gen, ce apar în activitatea cotidiană a organelor de urmărire penală, sunt variate, toate însă având grave și directe repercusiuni asupra protecției persoanei împotriva unor urmăririi penale repetate din partea agenților statului.

Deși problema constatată nu este una recentă, fiind arhicunoscută în mediul juriștilor, până în prezent nu au fost găsite și aplicate soluții legislative în măsură să prevină asemenea situații de-a dreptul jenante.

În opinia noastră, problema poate fi rezolvată radical, prin crearea, aiudoma Ucrainei, a unui Registru unic de evidență a (proceselor) cauzelor penale (*Єдиний реєстр досудових розслідувань (ЄРДР)*), cu includerea obligatorie în textul Codului de procedură penală, la art. 1, a mențiunii despre obligativitatea înregistrării procesului penal în respectivul Registru, cu pornirea procesului penal (a se vedea art. 214 pct. 2) Cod de procedură penală al Ucrainei) [3].

Nu în ultimul rând, menționăm că activitatea de primire și înregistrare a sesizărilor cu privire la infracțiuni, în cazul reglementării legislative, va intra în concordanță cu dispozițiile din cuprinsul art. 2 alin. (4) Cod de procedură penală, cu excluderea tentativelor de speculare pe seama legalității acestor operațiuni cu caracter procesual.

Referințe:

1. Codul de procedură penală al Republicii Moldova nr. 122 din 14.03.2003. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2013, nr. 258-251.
2. Ordinul nr. 121/254/286-0/95 privind evidența unică a infracțiunilor, a cauzelor penale și a persoanelor care au săvârșit infracțiuni. Chișinău: Tipografia Centrală, 2008. 248 p. ISBN 978-9975-78-660-7.
3. Кримінальний процесуальний кодекс України [Accesat 01.09.2022] Disponibil: [https://zakon.rada.gov.ua /laws/show/4651-17#Text](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text)